

INFORMAČNÍ BULLETIN ČESKOSLOVENSKÉHO ÚSTAVU ZAHRANIČNÍHO

12/2001

31. prosinec 2001

Vydává Československý ústav zahraniční, Karmelitská 25,
118 31 Praha 1 - telefon a fax 575 337 32, 575 337 34

*Vážené dámy,
Vážení pánové,*

dovolte mi pozdravit Vás při vstupu do nového roku 2002 a popřát Vám štěstí, zdraví, úspěchy ve všem, co hodláte v roce 2002 podnikat a uskutečnit.

Totéž přeji Československému ústavu zahraničnímu. Každoročně si ukládáme řadu projektů a při jejich plnění se neobejdeme bez spolupráce s Vámi a s dalšími orgány a organizacemi, bez Vaší morální i finanční podpory. Konkrétně v roce 2002 budeme v březnu konat opět valnou hromadu. Nejvýznamnějším jednotlivým projektem bude realizace památníku T. G. Masaryka v Užhorodě na Ukrajině. Důležité projekty směřují do materiální pomoci krajanům v Chorvatsku a na Ukrajině. Významným projektem je 30. kurz češtiny ČSÚZ pro americké krajany. Nebudeme zapomínat ani na menší projekty, které by měly směřovat ke krajanům v Rakousku a v dalších zemích. Byli

bychom rádi, kdyby se více využívaly námi nabízené léčebné a rekreační pobyty v lázních Poděbrady, což se týká kohokoliv ze členů ČSÚZ a krajanů ve světě.

Na závěr mi dovoluje poděkovat těm z Vás, kteří jste aktivně přispěli k plnění naší činnosti. Rád využívám této příležitosti poděkovat zvláště odboru kulturních a krajaňských vztahů MZV ČR, stálé komisi Senátu pro krajany žijící v zahraničí, podvýboru zahraničního výboru pro styky s krajany v Poslanecké sněmovně a svým spolupracovníkům v kanceláři ČSÚZ. Za podporu a spolupráci děkuji zahraničním krajanům a jejich spolkům, zvláště Československé společnosti pro vědu a umění.

Těším se na další spolupráci ve prospěch krajanů.

*Jaromír Štápot
předseda ČSÚZ*

O ČSÚZ jednou větou ...

4. prosince 2001 - přijali představitelé ČSÚZ pan Jaromír Šlápota, Vladimír Kubiš, Josef Kolínský a Pavel Braha dvanáctičlennou delegaci Společnosti čínského lidu pro přátelství se zahraničím z Kantonu vedenou čestným předsedou Společnosti v provincii Kanton panem WANG ZONG-CHUNEM.
5. prosince 2001 - se uskutečnila v ČSÚZ přátelská beseda na téma chorvatsko-českých vztahů s J. E. panem Zoranem PIČULJANEM, velvyslancem Chorvatské republiky v ČR.
5. prosince 2001 - se ředitel ČSÚZ pan Josef KOLÍNSKÝ zúčastnil v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR 27. schůze podvýboru zahraničního výboru pro styky s krajany. Na jednání bylo na návrh poslance Karase přijato usnesení vyslovující poděkování Československému ústavu zahraničnímu za záslušnou činnost ve prospěch krajanů.
7. prosince 2001 - přijali představitelé ČSÚZ pánové Jaromír Šlápota a Vladimír Kubiš sedmičlennou delegaci Čínského institutu autorizovaných daňových a účetních poradců vedenou náměstkem ministra na ministerstvu financí ČLR panem LI YOUNGEM.
12. prosince 2001 - zasedaly společně představenstvo Československého ústavu zahraničního a pracovní skupina pro přípravu valné hromady ČSÚZ - březen 2002.
14. prosince 2001 - se delegace ČSÚZ vedená předsedou panem Jaromírem Šlápotou setkala v České Lípě s ukrajinskou delegací z Užhorodu, vedenou starostou města panem S. V. SEMBEREM. V delegaci byli představitelé spolupracujících krajských organizací. Předmětem jednání byly otázky realizace památníku T. G. Masaryka v Užhorodě.
16. prosince 2001 - byl ve Vídni krajským spolkem JEDNOTA MÁJ promítnut český film „Jak utopit doktora Mráčka“. Československý ústav zahraniční, který při pořádání těchto filmových představení spolupracuje, zastoupil pan Ing. Petr Klapka.

- 19. prosince 2001 - se uskutečnila v ČSÚZ přátelská beseda s generálním vikářem pražské arcidiecéze biskupem Jaroslavem ŠKARVADOU.
- 31. prosince 2001 - ukončil pan Josef Kolínský své působení ve funkci ředitele Československého ústavu zahraničního. Na místo ředitele ČSÚZ nastoupil pan Pavel BRAHA.

Událo se v České republice

- 21. listopadu 2001 - minimální mzda se v ČR zvýšila ze současných 5000 Kč hrubého na 5700 Kč. Rozhodla o tom vláda. Cílem je, aby lidé v aktivním věku byli motivováni k hledání zaměstnání a nespokojovali se s pobíráním sociálních podpor, které byly jen o málo nižší.
- 21. listopadu 2001 - do Jaderné elektrárny Temelín dorazila další várka jaderného paliva.
- 22. listopadu 2001 - ČR navštívil dvojnásobný mistr světa formule 1 Mika Häkkinen. Je to jeho už čtvrtý pobyt v Praze. Tentokrát prý přijel nakoupit vánoční dárky.
- 23. listopadu 2001 - osmdesátiny oslavil režisér Otomar Krejča.
- 23. listopadu 2001 - skončila pětidenní inspekce expertů MAAE v JE Temelín. Bylo shledáno, že tato elektrárna odpovídá tomu, co je ve světě obvyklé.
- 25. listopadu 2001 - jako nejlepší paralympionik roku byl oceněn Roman Musil, který zároveň letos získal titul mistra světa handicapovaných sportovců v hodu oštěpem a koulí. Na druhém místě skončila neslyšící sprinterka Margareta Trnková.
- 26. listopadu 2001 - vláda vydala nařízení, podle něhož ještě do konce roku 2002 budou moci občané USA a Nového Zélandu cestovat do ČR bez víz a délka bezvízového pobytu pro obě země se prodlužuje z 30 na 90 dní.
- 28. listopadu 2001 - vláda dala premiérovi mandát k jednání s Rakouskem, který umožnil uzavření melkského procesu ohledně Temelína a Rakousko se zavázalo nebránit uzavření kapitoly energetika v jednání o členství v Evropské unii.
- 1. prosince 2001 - sněm Demokratické unie (DEU) v Praze odhlasoval sloučení strany s Uníí svobody.
- 1. prosince 2001 - v Praze a v dalších městech začaly tradiční vánoční trhy.
- 3. prosince 2001 - v Praze jednal o reformě armády britský ministr obrany Geoff Hoon.

- 3. prosince 2001 - na krátkou návštěvu přijel do ČR španělský premiér José Maria Aznar. Informoval premiéra Zemana o záměrech Madridu v době, až bude Španělsko v prvním pololetí příštího roku předsedat Evropské unii.
- 4. prosince 2001 - česká koruna poprvé v historii prolomila hranici 33 korun za euro. Důvodem posílení české měny byl příliv přímých zahraničních investic do ČR.
- 5. prosince 2001 - s nejbohatším mužem světa Billem Gatesem se na Pražském hradě setkal prezident Václav Havel. Hovořili o možnosti moderní technologie napomáhat řešení problémů soudobé globalizace. Gates navštívil také pražskou školu, v níž byla v roce 1993 otevřena první počítačová třída.
- 5. prosince 2001 - Věra Čáslavská a Jan Železný se vzdali členství v Mezinárodním olympijském výboru (MOV). Česká republika tak nebude mít ve vrcholném orgánu olympijského hnutí žádné zastoupení.
- 6. prosince 2001 - oslavil šedesátiny výtvarník s darem moudrého humoru Vladimír Renčín.
- 7. prosince 2001 - slovenský vicepremiér Lubomír Fogaš jednal v Praze se svým českým kolegou Pavlem Rychetským o harmonizaci právních norem obou států s Evropskou unií.
- 8. prosince 2001 - byly vyhlášeny výsledky ankety popularity zpěváků Český slavík. Absolutní vítězkou ankety a zároveň držitelkou zlatého slavíka v kategorii zpěvaček se stala opět Lucie Bílá. Mužským zlatým slavíkem je opět Karel Gott a ve skupinách zvítězila skupina Lucie.
- 9. prosince 2001 - Prahu navštívila dcera bývalého amerického prezidenta Chelsea Clintonová.
- 10. prosince 2001 - vláda rozhodla, že ČR nakoupí pro armádu 24 stíhaček Jas-39 Gripen britsko-švédského konsorcia BAE Systems za přibližně 51 miliard Kč. Splácat je začne zřejmě od roku 2006.
- 10. prosince 2001 - už čtvrtý měsíc klesá v ČR inflace. Z rekordních 5,9 procenta v červenci klesla na 4,3 procenta v listopadu. Banky ovšem reagovaly snížením úroků z vkladů.
- 11. prosince 2001 - Poslanecká sněmovna PČR schválila novelu zákona o vinohradnictví umožňující vytvoření Vinařského fondu, který by získával a přerozděloval peníze na obnovu přestárálých vinic a rozšíření ploch.
- 12. prosince 2001 - patnáct milionů korun vydají Češi ročně za drogy. Oznámil to Český statistický úřad.
- 12. prosince 2001 - ve věku 88 let zemřel Josef Bican, historicky nejlepší střelec české fotbalové reprezentace.

- HBL -

Co, kdy, kde ...

- 2. října 2001 zemřela ve Washingtonu, DC krajanka a zahraniční členka Československého ústavu zahraničního Věra ULBRECHTOVÁ. Byla dlouholetou členkou a od roku 1996 generální tajemnicí Československé společnosti pro vědy a umění. Čest její památce!
- 7. října 2001 zemřel v USA generálmajor v. v. Herbert Josef NĚMEC, rodák ze Znojma, významný účastník čs. vojenských formací za II. světové války (Francie, Velká Británie). V exilu byl od roku 1948. V 90. letech byl rehabilitován a v roce 1998 byl prezidentem Václavem Havlem jmenován generálmajorem v. v. Čest jeho památce!
- 27. října 2001 se v chorvatské Rijece konalo 1. setkání českých pěveckých skupin. Zúčastnilo se ho osm skupin z Rijeky, Slovanského Brodu, Lipovce, Končenic, Nové Hradišky, Prekopakry, Dolan a Bjelovaru.
- 29. října 2001 se dostavila skupina krajanů - soc. demokratů na Ústřední hřbitov ve Vídni k pomníku „Obětem fašismu“, aby se poklonila jejich památce a položila věnec jako vzpomínku na všechny, kteří položili životy za osvobození Rakouska od nacistické hrůzovlády.
- 23. listopadu 2001 předal velvyslanec České republiky ve Švýcarsku pan PhDr. Jaroslav ŠEDIVÝ krajanské Asociaci Olgy Havlové čestnou medaili Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Jménem asociace medaili převzala dr. Leimgruberová.
- 24. listopadu 2001 uspořádal kulturní výbor Menšinové rady české a slovenské větve v Rakousku v sále Slovanské besedy přednášku o životě a díle Emy Destinové.
- 26. listopadu 2001 oslavil své osmdesátiny exilový básník, prozaik, esejista, divadelník a televizní pracovník František LISTOPAD (vlastním jménem Jiří Synek), který žije v Portugalsku. 28. října 2001 převzal z rukou Václava Havla medaili Za zásluhy.
- 8. prosince 2001 se uskutečnil v belgickém Rhode - St. Genése krajanský bál. Předcházela mu mikulášská nadílka.
- 15. prosince 2001 byla ve vídeňském divadle Brett provedena v němčině hra Pavla Kohouta „PECH POD STŘECHOU“. Pořadatelem akce bylo Divadlo Brett a Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku.

Blahopřáli jsme krajanům v Chorvatsku

Československý ústav zahraniční

P. O. Box 95

Karmelitáská 25, 118 31 Praha 1

Telefon, fax 57 53 37 32, 57 53 37 34

V Praze dne 22. listopadu 2001

č.j.: 243/2001

Vážená paní předsedkyně,

Dámy a pánové,

Vážený přítel krajaně,

přijměte pozdrav z Československého ústavu zahraničního a s ním poděkování za pozvání na oslavy 80. výročí založení Svazu Čechů v Republice Chorvatsko.

Vězte, že bychom rádi byli s vámi při oslavě tak významného výročí. Mnohé okolnosti nám však neumožňují vydat se v tomto termínu na cestu do Daruvaru. Budeme 24. listopadu v duchu s vámi všemi a budeme přát zdar oslavě, kterou jste připravili.

Dovoľte tedy, abychom vám alespoň touto cestou v zastoupení volených orgánů a členů Československého ústavu zahraničního, i jménem svým, vyjádřili naše blahopřání.

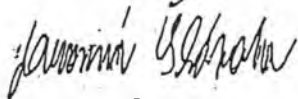
Krajaňské hnutí na území Chorvatska má dlouhou historii. Osmadesát let krajaňského života organizovaného Svazem Čechů budí úctu a obdiv. Desítky a stovky funkcionářů všech období se zasloužili o to, aby tisíce a desítky tisíc krajanů z toho měli až posud prospěch. Vybudovali jste Svaz Čechů v Republice Chorvatsko, který v dnešní podobě představuje ve spolupráci s Besedami, českými školami a dalšími krajaňskými institucemi společenství, které úspěšně pracuje pro to, aby se mezi Čechy v Chorvatsku udržela čeština a češtin, soudržnost s Českou republikou, národní tradice a vaza na českou kulturu a společnost.

Víme, že nepřehlédneme, když řekneme, že krajané v Chorvatsku jsou jednou z nejlépe organizovaných českých komunit na světě a že Svaz Čechů v Republice Chorvatsko jako její představitel patří mezi ty nejaktivnější a nejúspěšnější představitelské sdružení svých členů.

Vzdjemná spolupráce mezi Československým ústavem zahraničním a Svazem Čechů v Republice Chorvatsko trvá téměř nepřetržitě od roku 1928, kdy byl Československý ústav zahraniční založen. Jeho představitelé a členové se vždy snažili podle daných možností krajanům v Chorvatsku pomáhat a vzdjemně s nimi spolupracovat. I v současném období jsme ve vzdjemné spolupráci realizovali několik projektů, které naše vztahy posunuly dále dopředu a vzdjemně je obohatily. Věřte, že tímto směrem se chceme ubírat i nadále a na takovou spolupráci se těšíme.

Do dalších let přejeme Svazu Čechů v Republice Chorvatsko, Vám, vážená paní předsedkyně osobně, a všem členům hodně zdaru v další činnosti.

S přátelským pozdravem

Jaromír Šlápota
předseda

Josef Kolínský
ředitel

SVAZ ČECHŮ V REPUBLICE CHORVATSKO
k rukám předsedkyně
paní Lenky Janotové

D a r u v a r

Rezoluce Československé společnosti pro vědy a umění při příležitosti 43. výroční schůze v Lincolnu, Nebraska, 3. srpna 2001

Československá společnost pro vědy a umění

uskutečněním své 43. výroční schůze v Lincolnu, Nebraska, v roce 2001 pokračuje v upevňování zásad konference „Český a slovenský odkaz v Amerikách a zachování dědictví s důrazem na mládež“. Přijímá usnesení:

- že český a slovenský odkaz je významný pro Nebrasce i obě Ameriky,
- že české a slovenské dědictví je i nadále silnou motivací pro kulturu a tradice,
- že česká a slovenská mládež se zapojuje do důležitých národnostních, vzdělávacích, řídicích a sociálních aktivit, a
- že navíc cílem Společnosti je zvyšování humánních hodnot a národnostních zásad.

Proto bylo rozhodnuto takto:

1. Češi a Slováci jsou spolu mnohonásobně spjati. Jsou vázáni vztahy předků a hrdostí při uchovávání odkazu tradic a kultury. Jsme známi nezávislostí a inovacemi směřujícími k podporování našeho významu ve společnosti. V Nebrasce existuje spíše silné společenství než individualismus, o které by se mělo usilovat v celé Americe. Je příkladem silné víry v tradice společné práce pro zachování dědictví. Naše národnostní příslušnost byla důležitá pro rozvoj obou Amerik od přistěhovaleckých dnů do současné ekonomické existence. Snažíme se být konstruktivní a oddaní zlepšování Ameriky jako společnosti s principy demokratické kultury. „Sametová revoluce“ znamenala počátek lidských práv a osvobození od lidského útlatku a lásky Čechů a Slováků ke svobodě, kterou nelze dobýt ani přerušit.

2. Význam zachování našeho bohatého dědictví musí být pro příští generace předáván jednotlivcům, rodinám, podnikům a organizacím. Taková podpora vychází ze studia českého a slovenského jazyka, hudby, výtvarného umění, tance a vzdělávacích aktivit ve prospěch všech Čechů a Slováků. Hrdost na dědictví se vystavuje po celé Nebrasce a obou Amerikách na různých

festivalech a oslavách, které se dědily z generace na generaci. Svými mnoha příspěvky musíme svět seznámit s hrdostí na dědictví. Tento odkaz je udržován při životě, aby oživil současnost a dal nám důvěru v budoucnost.

3. Důležité kritérium zachování tohoto odkazu, dědictví a kulturní tradice spočívá v naší české a slovenské mládeži. Musíme pěstovat mladé zdroje, abychom posílili svou budoucí existenci. Předáváním svých znalostí historie a ideologie mládeži jako velvyslancům předků je důležitý prostředek prohlubování kultury mezi Čechy a Slováký a ve společnosti jako celku. Podporování mládeže ve studiu jejich českých a slovenských kořenů ji zaměřuje k vedení a účasti v budoucích „hnutích mládeže“ za posilování dědictví, kultury a tradice. Ilustrujme mládež jako naši budoucnost někoho zvláštního, který dál ponese své silné národnostní vědomí jako vinoucí se nit v gobelínu Ameriky.

4. Uchování dědictví a kultury patří mezi přední cíle SVU. Organizace podporuje oživování českých a slovenských komunit v Severní Americe, aby posílila rámec společného kulturního a občanského prostoru.

Dále se SVU usnáší, že bude:

- usilovat o prohlubování a posilování svazků českého a slovenského odkazu po celém světě
- prohlašovat komunity za naše vazby k dědictví s českými a slovenskými přáteli po celém světě
- sledovat, aby se všemi prostředky česká a slovenská historická umělecká díla a záznamy zachovaly přístupné po celém světě
- naléhat, aby intenzivní programy odrážely důvtip a moudrost filozofie a odkaz Cti a Síly
- vésti nás k pokračujícímu mírovému společenskému úsilí, aby české a slovenské tradice i nadále obohacovaly Severní Ameriku i celý svět.

Schváleno valným shromážděním SVU dne 3. srpna 2001

Frank Safertal
generální tajemník SVU

Miloslav Rechcigl
prezident SVU

(z angličtiny přeložila Ivana Bezděchová)

Převzali jsme z domácího tisku

Česko získalo Národní budovu v New Yorku

Symbolickou cenu - 1 dolar
- zaplatila ČR za Národní
budovu v New Yorku v USA.
Česko se zavázalo ji opravit
a poskytnout krajanským
spolkům.

NEW YORK - Česká republika se stala v pátek vlastníkem krajanské Národní budovy ve střední části Manhattanu. ČR se zavázala, že ji opraví a poskytne krajanským spolkům, které ji vlastnily, trvale prostor k jejich aktivitám.

Budovu postavili v letech 1895 až 1897 čeští krajané jako středisko národního života. Po postupném odchodu krajanů mimo Manhattan budova zchátrala a krajané nemají peníze na její opravu a udržování. Pro předání budovy za symbolický jeden dolar se

vyslovila většina ze sedmi krajanských spolků, které budovu spravují. Část členů však vyslovila pochybnosti o smyslu převodu a někteří zpochybnili smlouvu o prodeji budovy jako nevýhodnou pro Čechoameričany s tím, že krajané se mají pokusit o sbírku na její záchranu. Podle odborníků bude na to zapotřebí sedm až deset milionů dolarů, jejichž shromáždění pomocí sbírky je při síle české komunity nereálné.

Dohoda o předání budovy byla podepsána letos 31. ledna a doplněna o dodatek 24. května. Newyorský státní zástupce vydal souhlas k převodu 14. června a krajanské spolky požádaly o souhlas soud. Tou dobou podali tři odpůrci projektu žalobu, kterou soud 29. listopadu zamítl.

Podle českého generálního konzulátu začíná předáním budovy do vlastnictví ČR nová etapa spolupráce mezi krajanskými spolky kolem Národní budovy i mezi celou českoamerickou krajanskou obcí a původní vlastní.

čtk

Pondělí 10. prosince 2001 **LIDOVÉ NOVINY**

Příběh KARLA KRYLA, písničkáře, jenž poznal, jak těžké je žít ve stínu vlastní legendy

Lucie Ondříčková

* 12. 4. 1944 † 3. 3. 1994

Když bylo Karlu Krylovi pět let, komunistická bojůvka rozmlátila krumpáči tiskámu, ve které jeho otec i děd s láskou dávali podobu českým knihám. Karty byly rozdány a Krylova rodina žádné eso nedržela. Na otce zbyla jen práce v hutích a na Karla nálepka dítěte z buržoazní rodiny. Nakonec byl rád, že se dostal na střední keramickou školu v Bechyni - obor užitá keramika. Právě tady složil svou první písničku. „Potkal jsem svou tchyni na mostě v Bechyni, vítr jí rozfoukal drdol.“

Po maturitě by byl rád studoval na Umprum, ale umístěnka jej postavila před praktičtější úkol - vyrábět záchodové mísy v teplické keramičce. Mezi výpaly si krátil čas alespoň modelováním plastik ze šamotu. Večery ale patřily divadlu - tomu malému a ještě menšímu. Písničky jako Anděl nebo Tráva slyšelo poprvé právě teplické publikum. Za přáteli a za muzikou se později odstěhoval do Olomouce a pak do Ostravy. Nahrával už v rozhlasě, ale jeho hvězda do závratných výšin nestoupala. Na skutečnou popularitu si musel počkat. Počkat, než se to, co on chtěl a mohl zpívat, protulo s tím, co lidé chtěli a potřebovali slyšet. A tento okamžik přišel brzy.

Na vojně sloužil jako kreslič protivzdušné obrany státu, a tak poznal, že letecký provoz na srpnové noční obloze je něco velmi podezřelého. Brzy věděl, že se nemýlí. Ráno po-

spíchal do Ostravy. Ve vlaku napsal „Bratříčka“, svou píseň-samoznak, a ještě ten den ji v rozhlasě nahrál. Najednou nevěděl, kam dříve skočit. Zabydlel se na Houpačce, populárním hudebním pořadu, který moderoval Jiří Černý. Ten měl také velkou zásluhu na tom, že ještě na jaře 1969 Panton stačil vydat čtrnáct Krylových písní na desce. Šrouby se ale utahovaly. Pořadatelé rušili koncerty, nahrávací frekvence odpadaly.

Na začátku podzimu 1969 odjel Karel Kryl na festival do Německa s tím, že bude pryč dva tři týdny. Když si ale sečetl své nálezy a ztráty za poslední rok, k českému hraničnímu přechodu se už nevrátil.

To jedině, co svým posluchačům zanechal, bylo elpíčko Bratříčku, zavírej vrátka. Desku, která nebyla na prodej, desku, se kterou se majitel chlubil jen těm nejbližším přátelům. V Německu Karel Kryl zaklepal na dveře Svobodné Evropy. Čtrnáct let tu byl veden jako stálý spolupracovník placený od odvysílané minuty. Až v roce 1983 získal normální pracovní smlouvu. Musel však dostát i povinností sportovního redaktora. Do rozhlasových analů se dostala jeho věta: „Domácí mají převahu, ale hosté více ze hry.“ Krylovou domácí půdou ale po léta byly jeho hudební padesátiminutovky. Mnoho Čechů si už nedokázalo představit nedělní odpoledne bez boje s rušičkami. Natáčeli antény a kroutili

knoflíky na přijímačích tak dlouho, než konečně bylo Krylovým slovům a písničkám rozumět.

Nepohodlný návrat

Do vlasti se Karel Kryl vrátil v listopadu 1989. Vlastně nepříjel dělat revoluci, ale pohřbit maminku. I tak prožil nejšťastnější týden svého života. Jen jednoho litoval, že na balkonu Melantrichu zazpíval hymnu společně s Karlem Gottem (či spíše, že Karel Gott zazpíval hymnu s ním).

Najednou ale jako by se s ním nepočítalo. Žil politikou a považoval se i za novináře, ale málokdo chtěl od něj víc než jeho písničky, pokud možno ty staré. Ztratil nepřítel, či lépe řečeno, jeho nepřítel se rozptýlil, a tak Karel Kryl střílel kolem sebe často naslepo. Kdosi řekl, že Karel Kryl byl první obětí sametové revoluce. Jiní to formulovali ostřeji: „Karel Kryl zblbnul.“ V jeho jednání po listopadu ale není nic, co by nevycházelo z jeho jednání dřívějšího.

V posledních letech žil dvoji život. V Německu si užíval poklidného manželství se svou druhou ženou Marlen, v Čechách se po hlavě vrhal do předem ztracených bojů a nekonečných diskusí. Osudným se mu stal kupodivu ten klid. Během procházky se svou manželkou dostal srdeční záchvat a brzy nato zemřel. Bylo mu necelých padesát let.

Poslední nahrávky před odjezdem do exilu pořídil ve vinohradském divadle. „Co řeknou ty dámy, co sedí tu s kukátkou, tehdy až o pravdě zakážou hrát? Víím, budou zas ochotně poslouchat pohádky, o tom že pravdy je třeba se bát,“ zpíval pro hru Jak mordovali Ardena. S těmito texty už zdejší publikum konfrontováno nebylo. Až o pětadvacet let později, v den, kdy Karel Kryl zemřel, se velkémú andělovi nad průčelím divadla samo od sebe zlomilo křídlo. Musel být nahrazen kopíí, protože už nebylo nikoho, kdo by mu zdarma ukoval nové z mosazné nábojnice. ●

Pondělí 26. listopadu 2001 **LIDOVÉ NOVINY**

Se Smetanou za krajany v Americe

Jan Novotný, profesor klavírního oddělení pražské konzervatoře, pokračuje v propagaci klavírního odkazu Bedřicha Smetany v zahraničí. Sotva se vrátil z účinkování v Japonsku a Koreji, podnikl další zájezd a to do Severní Ameriky, kde pro něj připravil turné kanadský Comenius Institute.

Itinerář turné vedl Novotného postupně do Washingtonu, Detroitu, Ann Arboru, Rye ve státě New York, Bostonu, Los Angeles a pak do kanadského Vancouveru, lyžařského centra Collingwood v Ontariu a posléze Winnipegu.

Mimo „Českých tanců“ a dalších Smetanových skladeb slyšeli posluchači díla Mozarta, Schumanna a Haydna. Turné bylo časově položeno do období mezi 16.říjnem až 7.listopadem 2001, takže v některých místech spojili Novotného recitál s oslavou 28.října. Comenius Institut jim v angličtině k tomu poslal stručnou historii boje Čechů a Slováků za národní osvobození. Až na Los Angeles a Ann Arbor, kde Novotný vystoupil na půdě university, ujaly se pořadatelství krajanské spolky, úvodní koncert turné ve Washingtonu zajistil ve spolupráci s velvyslanectvím ČR. Pro příští turné si Novotného zamluvili již krajané v Bostonu a Collingwoodu, pozvání se mu dostalo i na Floridu, kde se letos plánované vystoupení z technických důvodů konat nemohlo. Turné se zdálo být ohroženo teroristickými útoky na New York a Washington dne 11. září, které vyvolaly prudký vzrůst ceny letenek a redukcí letových spojání, ale obětavostí pořadatelů i mistra Novotného samotného se podařilo nesnáze překonat.

Finanční podporu průkopnickému turné poskytl Odbor kulturních a krajanských vztahů Ministerstva zahraničí ČR.

dr. Viktor Nebeský

Velká povídka o Americe a malá o Kanadě

Josef Škvorecký

Tato kniha je o Americe. Padesát čtyři textů (třicet sedm o Spojených Státech a sedmnáct o Kanadě) jsou živým zobrazením toho, jak to v Americe „je“. Nejsou pouze osobními postřehy člověka, který tu žije více než 30 let, ale jsou především dokumentem o zdejších lidech, mentalitě, zvyklostech ... o politice, kultuře, vzdělávacích institucích ... o emigraci a přizpůsobování. Jsou to krátké, ale dokonale výstižné postřehy ze života lidí všech druhů: mladých i starých, vzdělaných i „obyčejných“ ... přistěhovalců i domorodců ... z venkova i metropolí. V jednotlivých povídkách jsou příběhy o lidech, přírodě, městech, kultuře, univerzitách ... citově, historicky i faktologicky výstižné texty objasňující konkrétní fakta, okolnosti a události, které dělají Ameriku (a Kanadu) jedinečnou.

Ukázka z knihy Velká kniha o Americe a malá o Kanadě

Na březích řeky Susquehanny

Jak člověk ujíždí v autobuse Greyhound prázdnou Pennsylvánii, míjí opuštěně farmy, poloprázdné stodoly, rezivé hřbitovy automobilů a celé vesnice, odkud všichni odešli bůhví kam: ghost-towns, města duchů, jaká byla na Divokém západě v místech, kde se našla a pak vyčerpala ložiska zlata. V Pennsylvánii ovšem zlato nebylo, jenom zemědělství, ale to zas nemohlo odolat konkurenci agrikulturní velkovýroby na Středozápadě. Kdyby měl člověk soudit Ameriku podle pennsylvánského venkova, řekl by si, jaká je to chudíčká, skomirající, ale krásná země.

Krásná, protože nahoře ve státě New York a Pennsylvánii vytvářejí na růžovém obzoru kulisy jako vypůjčené z lidového českého pimprlového divadla - stejně kulaté kopečky, milostně zaoblená, boubelatá krajina, taky tu voda hučí po lučinách a po skalinách šumí stříbrné americké břízy, skaliny rozdírají pravěké říčky, které za ta tisíciletí vyhloubily romantické skalní strže, plné ozvěn a vodopádů jako na Adšpašsku. A tu krásnou zemi, která se podobá starým železným kamnům, právě natřeným stříbrenkou, zdobí jména dávné mytologie: Syracusey, Cicero, Homér, Carthago, Ithaca ... Jakýsi guvernér, absolvent pravděpodobně Etonu nebo Rugby nebo některé té jiné školy, kde se mladí gentlemani připravovali na vojenskou dráhu biflováním řeckých klasiků, tu kdysi v osmnáctém století určil na mapě místa budoucích osad a vzpomínal přitom na hodiny řečtiny. A tak to tu zůstalo. A tou zemí uprostřed teče řeka Susquehanna a zvuk jejího jména, jako zahraného na hoboj, promítne do stříbřitých strání té staré země vzpomínku na postavy románů Jamese Fenimora Coopera. Ano, zde bývalo loviště ušlechtilého trappera zvaného Kožená Punčocha, zde se rudé národy bránily, ale neubránily. Zde před počátkem věků upadl na zem sám Manitou a zanechal po sobě otisk své božské ruky v podobě pěti dlouhých jezer, Five Fingers Lakes, v nichž se tu pětinásobně zrcadlí věčně krásné nebe. A celá země je pokryta těmi jmény, jež zní jako údery tamtamu: od Manhattanu až po Cayuga Lake ve svěží Ithace.

A sotva člověk za sebou zanechá Corynth, projede nevysvětlenou Moskvou, kterou tu jistě nenaplánoval vzdělaný guvernér, a pak ještě Kijevem a Oděsou. A spatří v dálce baňaté věže miniaturního Vasila Blaženého, což je ve skutečnosti nějaký pravoslavný klášter, vřítí se Greyhound do Binghamtonu, anglosaského městečka, kde udělá pauzu na lunch-time. I vstal jsem, pojedl podivnost jménem chumburger a spatřil binghamtonský telefonní seznam v budce s telefonem. Okouzlen dosud mýtem amerických jmen, sáhl jsem po té modré

knize a namátkou ji otevřel. A hle, jako bych sahal pro citát z bible, můj prst spočinul na jménu Miss Rosemary W. Pupicek. Můj Bože, má řeko Susquehanno, představuji si krásnou Miss Rosmary Pupíčkovou na kánoi z březové kůry, jak pádluje proti rudému západu slunce, přičemž ze stříbrných křovisek zaznívá sbor karlínské operety: „Ó Rosemary, buď mojí ... tvůj úsměv rány zhojí ...“ Ví Bůh, že bych ji zajistě miloval, neboť lze jinak, s tím jménem: Rosemary W. Pupíček.

A kouknu kousek dál a vidím: Steve A. Pytlák, Marjorie L. Rericha, Bill C. Syrecník, Mary Selatko. To snad není možné, pil jsem přece naposledy v Torontu. Obracím list. Gene M. Bubenik, Phil C. Cucak, Priscilla M. Cikanek. Tohle přece musí být halucinace. Pearl. K. Dudacek, Catherine B. Dopusťtil, Fred S. Houzvicka a ještě šest jiných Houzvicku, dále čtyři Jelimanovo, Steve, Bill, Charles a William, a záplava Kocourků, a dokonce jeden Ezra W. Kocourek. Samozřejmě sedmnáct Novaku, respektive Nowaků nebo Novacku - kde to jsem: V Binghamtonu. Cedula nad opočívajícím Greyhoundem to říká jasně. I nápis na telefonní seznamu. Otvírám jej znovu, jako blázen čtu na přeskáčku: Kopyto, Jalowez, Sedlak, Antos, Bubacek, Stydliwey, Poupe. Kotatko, to všechno samí Billové, Priscilly, Charlesové a Marjorie. Sem tam mezi tím nějaký ten Perkins, O'Donnell nebo Mulligan, zcela ztraceni v přílivu Cucacků, Srkavů, a Hunateych, takže si nemohu pomoci: na řece Susquehanně objevil jsem město čestější než mnohá v někdejších Sudetech.

Potom mi to vysvětlili, druhý den v Ithace. Binghamton je město ševců. Dodnes tu běží prastará fabrika na boty, ta co se v ní vyučil řemeslu pan Tomáš Baťa, proslulý pan šéf. Přijel sem, jak si to představuju, jako jeden z těch Seyrecků, Nohateych a Zezulicků, ale na rozdíl od nich tu nepotkal žádnou krásnou Rosemary W. Pupickovou, a tak se dokázal s tou stříbrnou zemí rozloučit, odjet domů a nadělat prachy.

Když jsem v Ithace zašel do majestátní Olin Library vypůjčit si momentálně nejčtenější pornografii vysoké literární úrovně od pana Phillipa Rotha, obrátil jsem se o radu k hezounké Číňance s oslnivými vlasy, které jí - když si stoupla a otočila se - sahaly až do sedací oblasti těla. A sklouznuv zrakem k cedulce, jaké mají všechny upravené americké úřednice na svých psacích stolech, myslel jsem, že se mi všechno, ale úplně všechno jenom zdá, že mi tato země lže, že vůně Susquehanny má účinky opojné a halucinační: neboť tam na té cedulce věřte mi to nebo ne, stálo na elektrickém stroji napsáno černě na bílém: Miss Rosemary W. Pupicek.

A tak mě Cornell uvítal kanadským žertíkem v podobě živoucího pozůstatku dobrodružství, které před dvaceti lety zažil potomek českých ševců pan Wiliam C. Pupicek v newyorském Chinatownu.

Právnícké okénko

Rozvod manželství podle českého práva

V řadě západních zemí se rozlišuje mezi rozvodem manželství a manželskou rozlukou. Stejná právní úprava platila po dobu trvání tzv. první republiky, v průběhu 2. světové války a krátce po ní. Změna politického systému po roce 1948 přinesla i změnu rodinného práva a od té doby je v České republice upraven jen rozvod manželství.

Podle českého práva může soud manželství na návrh některého z manželů rozvést, jestliže je manželství tak hluboce a trvale rozvráceno, že nelze očekávat obnovení manželského soužití. Náš právní řád vychází z toho, že manželství plní tři základní funkce, a to funkci manželského soužití, výchovy dětí a vzájemné pomoci. Je samozřejmé, že v každém období trvání manželství některá z těchto funkcí dominuje a ostatní mají pouze podružný význam. Manželské soužití převažuje proto u manželů, kteří uzavřeli manželství, nemají děti a jsou zdraví a plní síly, takže pomoc druhého z manželů nepotřebují. Narodí-li se děti, převažuje zájem nezletilých dětí na jejich výchově, tomu se musí podřídit i zájmy manželského soužití a na druhé straně ještě není příliš potřebná vzájemná pomoc. Odrostou-li děti, manželé jsou starší, nastupuje nejdůležitější funkce, a to funkce vzájemné pomoci. Ke všem těmto okolnostem proto přihlíží soud při rozhodování o rozvodu manželství.

Podle rodinného práva jsou možné dvě formy rozvodu, a to rozvod smluvený, nesporný a rozvod sporný.

Jestliže manželství trvá alespoň jeden rok, manželé spolu nejméně 6 měsíců nežijí a k návrhu na rozvod se druhý manžel připojí, má se za to, že rozvrat manželství je skutečně trvalý a nezměnitelný a soud za této situace manželství rozvede. Nezjišťuje přitom ani příčiny rozvratu manželství.

Podmínkou tohoto nesporného smluveného rozvodu je písemná smlouva s úředně ověřenými podpisy účastníků, upravující pro dobu po rozvodu vyřazení vzájemných majetkových vztahů, práva a povinnosti vyplývající ze společného bydlení, eventuální vzájemnou vyživovací povinnost a pravomocné rozhodnutí soudu o schválení dohody o úpravě poměrů nezletilých dětí pro dobu po rozvodu.

Pokud manželé nejsou schopni tyto dohody uzavřít, nastupuje tzv. sporný rozvod. Při sporném rozvodu bere v úvahu příčiny rozvodu manželství

a mají-li manželé nezletilé děti, nemůže být manželství rozvedeno, pokud by to bylo v rozporu se zájmem těchto dětí.

Na rozhodnutí o rozvodu manželství totiž navazují další spory, které je třeba v případech, že se rozvedení manželé nedohodnou, vyřešit. Nejčastějšími spory jsou spory o majetek a o právo užívání bytu. Bytová situace v České republice je totiž stále taková, že právo bydlení, právo nájmu má značnou hodnotu, i když není finančně vyjádřitelná. Při rozhodování o tom, kdo z bývalých manželů bude nadále byt užívat se proto přihlíží především k zájmu nezletilých dětí a pokud nezletilé děti nejsou, k tomu, kdo zavinil rozvrat manželství.

Stejně kritérium má význam i v případech o rozhodování o společném majetku. Mají-li např. manželé zájem o společně postavený rodinný domek, chatu apod., přihlídně soud k tomu, kdo rozvrat manželství zavinil a jako sankci za to přikáže věc, o kterou mají zájem, do výlučného vlastnictví druhého z manželů.

Zatímco v případě nesporného rozvodu řízení probíhá hladce a soud se důvody, proč se manželé rozcházejí, nazabývá, u sporného rozvodu je tomu jinak.

Návrh na rozvod, s nímž nesouhlasí manžel, který se po rozvratu manželství porušením manželských povinností převážně nepodílel a jemuž by byla rozvodem způsobena zvlášť závažná újma, soud nevyhoví, pokud mimořádné okolnosti svědčí ve prospěch zachování manželství.

Stává se totiž, že po mnoha letech dospěje některý z manželů k tomu, že mu partner již nevyhovuje. Starší muž si zpravidla najde o mnoho desítek let mladší partnerku a chtěl by uzavřít manželství nové. Každý uzná, že by bylo v rozporu s morálkou, aby soud návrhu na rozvod takového manželství vyhověl.

To jsou proto mimořádné okolnosti, které svědčí ve prospěch zachování manželství.

Manželství ovšem nelze podle českého práva udržovat do nekonečna, a proto, jestliže manželé spolu nežijí po dobu delší než 3 roky, soud manželství rozvede, jsou-li splněny podmínky další.

*JUDr. PhDr. Oldřich Choděra
Advokátní kancelář*

*Národní tř. 25
110 00 Praha 1*

*tel.: 2422 7845, 2421 1604, 2423 6169, 2421 5350
fax: 2423 7421*

Kulatá a polokulatá výročí v krajaňském kalendáři - leden 2002

1. ledna 1942 - před 60 lety - zemřel v New Yorku v USA Jaroslav JEŽEK, hudební skladatel, klavírista a dirigent Osvozeného divadla. Narodil se 25. září 1906.
8. ledna 1812 - před 190 lety - se narodil v Praze Karel František Vladislav ZAPA, český historik a spisovatel, který v letech 1836 - 1844 působil ve Lvově.
9. ledna 1947 - před 55 lety - dopisem z 9. ledna 1947 uvítal prezident dr. E. Beneš v Košicích první transport volynských Čechů vracějících se do vlasti.
11. ledna 1997 - před 5 lety - zemřel ve Washingtonu v USA významný představitel Československé obce legionářské v USA plukovník Zdeněk KORDINA. Narodil se 30. října 1913 v České Skalici.
13. ledna 1997 - před 5 lety - zemřel ve věku 75 let významný exilový pracovník v USA dr. Otakar A. HORNA. Byl členem řady krajaňských organizací, zejména SVU a ČSNRA.
16. ledna 1967 - před 35 lety - zemřela spisovatelka Marie MAJEROVÁ, svého času místopředsedkyně správního výboru ČSÚZ. Narodila se 1. února 1882.
17. ledna 1892 - před 110 lety - byl založen v německé Mohuči český krajaňský spolek LÍPA.
18. ledna 1947 - před 55 lety - se sešlo v pražském Rudolfinu ustavující valné shromáždění KLUBU ČS. ÚSTAVU ZAHRANIČNÍHO, který vyvíjel v rámci ČSÚZ činnost od 8. prosince 1945 péčí kulturně-společenského odboru. Klub v letech 1947 - 1948 vydával vlastní časopis KLUB 47/48. V čele Klubu stanul dr. Rudolf Křemen, který byl současně odpovědným redaktorem klubového časopisu KLUB 47/48. Klubové činnosti se zúčastňovala řada významných osob a díky činnosti Klubu se členy Československého ústavu zahraničního staly i osobnosti nejvyššího vedení státu, tj. členové vlády, vysocí úředníci, poslanci, umělci a další.

Víme, že členem ČSÚZ byl ministr zahraničních věcí Jan Masaryk, ministr zahraničního obchodu dr. Hubert Ripka, místopředseda vlády dr. Petr Zenkl, ministr kultury a školství prof. Zdeněk Nejedlý a další. Podle některých informací podepsali členskou přihlášku i Klement Gottwald a Zdeněk Fierlinger. Členy redakční rady časopisu Klub 47/48 byli Olga Scheinflugová, Václav Dobiáš, Vítězslav Nezval, prof. Jaroslav Heyrovský, Fráňa Šrámek a další. Klub měl svou rubriku i v krajanském časopisu Československý svět.

Výčet aktivit je neuvěřitelný: desítky slavnostních večerů, plesů, setkání, večeří a jiných společenských akcí, seznamovacích besed, filmových a divadelních představení.

Prostřednictvím Klubu se s činností Československého ústavu zahraničního seznámila řada významných osobností světové kultury i politiky. Prostřednictvím Klubu ČSÚZ došlo ke spolupráci se zástupci Americké pomoci Československu, jmenovitě s Vlastou Vrázovou, představitelkou krajanské komunity z Chicaga, pozdější tajemnicí Československé národní rady americké.

ČSÚZ prostřednictvím Klubu maximálně využíval reprezentačních prostor Vrtbovského paláce, včetně zahrady.

Po únorových událostech však nastala situace, v níž Klub nemohl vykonávat svou činnost. Po smrti Jana Masaryka a po emigraci řady představitelů státu a demokratických politických stran došlo i na perzekuci řady členů výboru ČSÚZ a Klubu a k zastavení jeho činnosti a zrušení redakce.

19. ledna 1862

- před 140 lety - bylo zahájeno vyučování na české škole v Chicagu. Šlo o česko-anglickou večerní školu, která měla za cíl naučit české děti i dospělé anglicky. Dnes je situace opačná. V oblasti velkého Chicaga působí Česká škola Alois Jirásek, Škola T. G. Masaryka, Škola Jan Neruda. Jde o sobotní školy, kde se krajané a jejich

- děti učí česky. Na škole Alois Jirásek bylo např. na počátku roku 2001 11 dětí, do Školy T. G. Masaryka chodilo 6 dětí a do Školy Jan Neruda chodilo do oddělení začátečníků 32 dospělých a do oddělení pokročilých 10 dospělých.
21. ledna 1997 - před 5 lety - zemřel v Bethesdě v americkém státě Maryland pan Milan FABRY, významný exilový pracovník, spolupředseda Rady vzájemnosti Čechů a Slováků. Narodil se 23. 9. 1922 v Prešově.
26. ledna 1872 - před 130 lety - byl založen SPOLEK KOMENSKÝ ve Vídni jako spolek pro zřizování a vydržování českých škol.
26. ledna 1922 - před 80 lety - se narodil v Praze Jan F. TRÍSKA, významný exilový pracovník, předseda SVU, profesor Stanfordské univerzity.

Heslo krajaňského slovníku

Češi v Chorvatsku

Krajaňské hnutí na území Chorvatska má dlouhou historii. Počátky českého osídlení v Chorvatsku spadají do konce 18. století. Historici uvádějí, že prvních 14 českých rodin přišlo do obce Ivančovany v blízkosti Bjelovaru na přelomu roku 1791-2 z Police u Hradce Králové. Za nimi pak postupně přicházejí další Češi do dalších vesnic a také měst, protože na tom mělo Rakousko-Uhersko zájem. Vedle lidu zemědělského a dělného sem šli i úředníci a intelektuálové (učitelé, lékaři, právníci) a také podnikatelé. A tam, kde se výrazněji zvýšilo české osídlení, vznikaly pak i krajaňské spolky a instituce.

Prvním krajaňským spolkem na teritoriu Chorvatska byla Česká Beseda v Záhřebu. Vznikla v roce 1874. Následoval Dubrovník v roce 1899. V roce 1944 bylo aktivních ještě 67 Besed a jiných spolků a krajaňských institucí. Češi měli v té době sedm soukromých škol, třináct paralelních škol, třináct doplňovacích škol a několik mateřských školek.

Vznik Československé republiky v roce 1918 vdechl životu české menšiny novou sílu. Od té doby měla česká menšina z vlasti vždy významnou pod-

poru (vysílání učitelů, výstavba „ českých domů“ aj.) Mluvíme o době, kdy krajanů bylo okolo 30 tisíc, je však třeba říci, že předtím i potom krajanů ubývalo jednak v důsledku asimilace, jednak v důsledku zastavení přílivu a počátku návratu krajanů do vlasti nebo přesouvání do jiných zemí.

Na území Chorvatska v Osijeku založili čeští a slovenští krajané 28. června 1921 ČESKOSLOVENSKÝ SVAZ V KRÁLOVSTVÍ SHS (Srbska, Chorvatska a Slovinska), který byl střečovou krajaňskou organizací pro všechny země tehdejšího království. Od roku 1929 nesl jméno ČESKOSLOVENSKÝ SVAZ V JUGOSLAVII.

O situaci v Československém svazu v bývalé Jugoslávii jsme psali v č. 6/2001. Bylo to období konsolidace krajaňské práce do hloubky i šíře. Když se však schylovalo k II. světové válce, přineslo to výrazný zvrat. Činnost krajaňských spolků byla náhle zastavena, české školy uzavřeny a nastaly další nové přesuny. Z obavy o budoucnost v Chorvatsku se četné české rodiny (zejména krajané, kteří měli české občanství) vraceli do Československa, Židé odcházeli kvapem do „bezpečných zemí“, a jak válka postupovala, zvyšoval se počet lidí, kteří odešli do odboje nejen uvnitř území Jugoslávie, ale i do zahraničí. V květnu 1943 vznikl legendární Československý prapor Jana Žižky z Trocnova. Uvádí se, že Československá menšina v Jugoslávii postavila proti Němcům přes sedm tisíc bojovníků, z nichž dva tisíce v protifašistickém odboji padlo.

Když se po válce znovu česká komunita zvedala k životu, činila tak jako partner rovnocenný s většinovým národem. V roce 1944 byl obnoven Československý svaz v Jugoslávii, protože znovu ožil krajaňský život v Besedách, přesto počet příslušníků krajaňské menšiny opět poklesl. Po roce 1945 došlo k reemigraci velké skupiny Čechů do vlasti (z celé Jugoslávie to bylo přes pět tisíc osob). V dalších letech přesuny pokračovaly. V šedesátých letech odešla větší skupina krajanů za prací do Austrálie a průběžně pokračoval odchod krajanů do Německa. V roce 1953 již statistika uvádí počet krajanů v Chorvatsku číslem šestnáct tisíc osob. V roce 1991 číslem třináct tisíc osob. Stále platí, že největší koncentrace krajanů je na daruvarsku a Daruvar je sídlem Svazu Čechů v Republice Chorvatsko.

Svaz Čechů je nástupnickou organizací. Po rozpadu Jugoslávie v roce 1990, kdy se oddělily Slovinsko, Chorvatsko, Bosna a Hercegovina, vznikl na území Chorvatska nejprve Svaz Čechů a Slováků, a když došlo k rozdělení České a Slovenské federativní republiky od 1. ledna 1993, došlo i k rozdělení Čechů a Slováků v Chorvatsku. Slovinci si založili samostatný krajaňský spolek Matici Slovenskou.

Pozitivem však je, že stejně jako ve vlasti i v Chorvatsku převládá duch nadstardantních vztahů a tak je možné sledovat i v Chorvatsku vzájemnou spolupráci obou krajanských sdružení.

Jak bylo již uvedeno, Svaz Čechů v Republice Chorvatsko je střešová organizace. Základními jednotkami struktury krajanské činnosti jsou České Besedy; celkem je jich dnes aktivních 24, a to v obcích a městech Bjeliševci, Bjelovar, Daruvar, Daruvarském Brestově, Dežanovci, Dolanech, Dolních Střežanech, Hercegovci, Holubňáku, Horním Daruvaru, Ivanovo Selu, Jazveniku, Kaptolu, Končenicích, Královci-Šibovci, Lipovci, Malých Zdencích, Mezurčáči, Nové Hradišče, Prekopakře, Rijece, Slavanském Brodě, Velkých Zdencích a Záhřebu.

Poté, co proběhnou stanovami určené valné hromady Českých Besed, koná se valná hromada Svazu Čechů. Poslední proběhla v květnu 2001 a byla již 23. v pořadí. Opět podle stanov Svazu zvolila 19členné předsednictvo, dozorčí výbor, následně pak 5členou výkonnou správu. Pomocnými orgány jsou rady, jichž je v současnosti 6: rada pro hudební a taneční činnost, divadelní rada, školní rada, informační rada, vydavatelská rada a historická rada. Podle potřeby vznikaly dříve i jiné rady, např. rada právně - politická, hospodářská rada, rada pro mateřský jazyk a literaturu aj.

Vedle Besed nebo v jejich rámci působí Klub krajanských výtvarníků, Radioklub Jan Hus, folklorní taneční a pěvecké soubory apod. Nejlepší a nejpobulárnější je soubor HOLUBIČKA z Daruvaru, který má téměř profesionální úroveň a vystupuje nejen po celém Chorvatsku, ale často i ve vlasti, např. v Rožnově pod Radhoštěm, na Břevnovském posvěcení v Praze, apod. Dalším pobulárním souborem jsou SEDMIKRÁSKY z Jazveniku-Sisaku.

Češi v Chorvatsku jsou velmi aktivní. Svědčí o tom mnoho skutečností, se kterými se v jiných krajanských komunitách v takové hloubce a šíři nesetkáváme. Posuďte sami:

- pravidelně každé dva roky se konají české dožínky. Prvé se uskutečnily již v roce 1925 a od té doby se jich uskutečnilo přes sedmdesát jak v Daruvaru, tak v jiných místech a městech.
- pravidelně se konají přehlídky českých dětských písní. Poslední se konala v Končenicích a byla již 20. v pořadí.
- pravidelně se konají přehlídky krajanských divadelních souborů. Poslední byla 11. v pořadí a konala se v Brestově. Amatérským divadelnictvím se zabývá na 130 osob.
- pravidelně se koná přehlídka dechových hudeb. Poslední šestá se konala v roce 1999 v Dolních Střežanech.

- významná je činnost besedních knihoven a zejména ústřední knihovny Franty Buriana v Daruvaru.
- krajané v Chorvatsku slaví různé svátky a tak je vždycky příležitost k pořádání zábav (mikulášské, posvícenské), oslav (28. října - vznik ČSR), literárních a hudebních večerů, různých výstav, přednášek apod. Populární je listopadová VONIČKA - večer českých lidových tanců a písní. populární je také SLET ŽÁKŮ NAŠE JARO, který se koná vždy v květnu.

Zvláštní postavení má mezi krajanskými zařízeními vydavatelství JEDNOTA. Zde se tisknou krajanské časopisy: týdeník JEDNOTA, měsíčník DĚTSKÝ KOUTEK a každý rok ČESKÝ KALENDÁŘ. Kromě toho se tu vydávají české učebnice, knihy a jiné příležitostné tisky (např. ČEŠI v Chorvatsku, Světla Daruvaru, Naše dechovky, Slovo psané i vyřčené. aj.)

Krajanský Svaz Čechů má podíl i na tom, že byl vydán Česko-chorvatský slovník.

Dalšími příležitostmi jak dát krajany dohromady jsou různá výročí Besed a škol. Např. Daruvarská Beseda již dříve oslavila 90. výročí, slavilo se 200. výročí příchodu Čechů do Chorvatska, aj.

Významnou součástí jsou krajanské české školy. Např. Česká základní škola Jana Amose Komenského existuje již více jak 70 let, Česká mateřská škola Ferda Mravenec oslavila již 65 let svého trvání. Dlouhou historii má i Česká základní škola Josefa Růžičky v Končenicích.

V roce 2001 oslavil Svaz Čechů v RCH jako nástupnická organizace Československého svazu 80 let svého trvání.

Současná předsedkyně svazu paní Leonora (Lenka) Janotová je v čele Svazu již třináct let. Se svými četnými spolupracovníky a spolupracujícími výbory Besed vytvořila obdivuhodnou organizaci krajanského života Čechů v Chorvatsku, která je řadí i na přední místo ve světě.

- JK -

Oprava:

Velmi se omlouváme čtenářům předchozího bulletinu č. 11/2001 za dvě chyby, ke kterým došlo při přepisování:

- na straně 1 je správný název krajanského spolku Spolek pro podporu Českého Rixdorfu
- na straně 5 pak došlo k chybnému datu úmrtí Vladislava Slavíka, prezidenta Světového svazu sokolstva. Správné datum umrti je 10. září 2001.

V roce 2002 blahopřejeme k narozeninám členům a kandidátům volených orgánů ČSÚZ a dalším členům a přátelům ČSÚZ:

- 2. ledna - PaedDr. Vladislavu KRUMEROVI z Prahy (60)
- 3. ledna - Ing. Zdeňku PÍCHALOVI z Prahy
- 5. ledna - biskupu Františku LOBKOWICZOVI z Ostravy
- 7. ledna - Daliboru BORSUKOVI z Velké Británie (35)
- 10. ledna - Ing. Romanu DLOUHÉMU z Prahy
- Ing. Marcele PALICOVÉ z Prahy
- 15. ledna - doc. PhDr. Václavu HUŇÁČKOVI z Prahy
- 19. ledna - Jarmile KUSOVÉ z Prahy (55)
- Martinu TYCOVI z Lelekovic
- 20. ledna - Jiřímu BROŽOVI z Prahy
- 21. ledna - Ing. Mirko JANEČKOVI z Kanady (75)
- 29. ledna - JUDr. Antonínu PŠENIČKOVI z Prahy

Všem jmenovaným přejeme hodně štěstí, zdraví, pohody a úspěchů v práci i v osobním životě. Všem děkujeme za přízeň a podporu činnosti Československého ústavu zahraničního.

ČESKOSLOVENSKÝ ÚSTAV ZAHRANIČNÍ

přeje

*všem členům, přátelům, čs. krajanům, jejich
spolkům a sdružením*

v novém roce 2002

*hodně štěstí a radosti, dobré zdraví a mnoho
úspěchů*

v práci i v osobním životě.

*Jaromír Šlápota
předseda*

*Pavel Braha
ředitel*

Obsah:

Novoroční pozdrav předsedy ČSÚZ	1
O ČSÚZ jednou větou	2
Událo se v České republice	3
Co, kdy, kde	5
Blahopřáli jsme krajanům v Chorvatsku	6
Rezoluce Československé společnosti pro vědy a umění při příležitosti 43. výroční schůze v Lincolnu, Nebraska, 3. srpna 2001	8
Převzali jsme z domácího tisku	10
Se Smetanou za krajany v Americe	12
Velká povídka o Americe a malá o Kanadě	13
Právnícké okénko <i>Rozvod manželství podle českého práva</i>	16
Kulatá a polokulatá výročí v krajanském kalendáři - leden 2002	18
Heslo krajanského slovníku <i>Češi v Chorvatsku</i>	20
Blahopřejeme k narozeninám	24